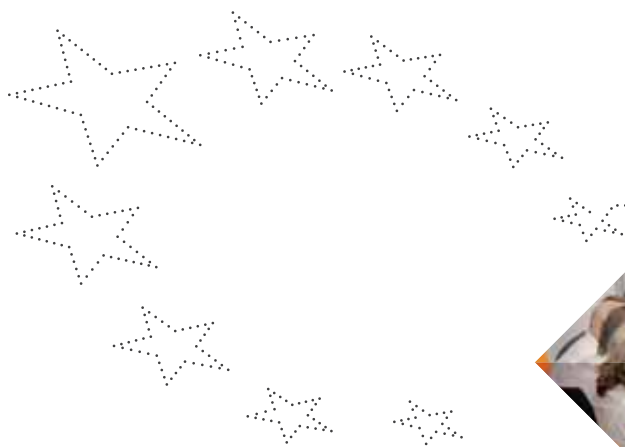

*Věda chrání spotřebitele v celém
potravinovém řetězci*

– od pole až po talíř

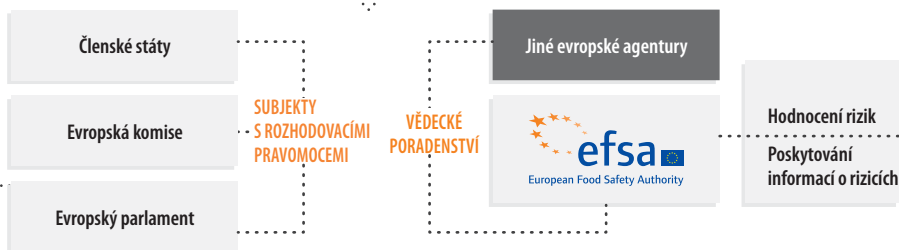

EFSA – o vědu se opírající organizace, která chrání a informuje spotřebitele

■ Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) poskytuje nestranné, vysoce kvalitní vědecké poradenství s cílem pomoci tvůrcům politik informovaně rozhodovat o rizicích souvisejících s potravinami. Jedná se o zásadní součást institucionálního rámce v Evropské unii (EU), která zajišťuje ochranu spotřebitelů a rovněž zviřat a životního prostředí před jakýmkoli riziky spojenými s potravinovým řetězcem. Klíčovou činností úřadu EFSA je

vědecké hodnocení rizik, specializovaná oblast aplikované vědy, která zahrnuje přezkum vědeckých údajů a studií s cílem zhodnotit rizika spojená s určitými nebezpečími. Úřad také hraje důležitou úlohu při včasném, jasném a smysluplném poskytování poradenství svým hlavním partnerům, zúčastněným stranám a široké veřejnosti a pomáhá tak překlenovat propast mezi vědou a spotřebitelem.

Evropa společně usiluje o bezpečnější potraviny

■ V roce 2002 po řadě varování před riziky souvisejícími s potravinami, která měla dopad na lidské zdraví a otřásla důvěrou veřejnosti, přijala EU obecné potravinové právo (nařízení (ES) č. 178/2002) poskytující komplexní rámec EU pro vědecky založený systém regulace potravin. Hlavní prvky zahrnovaly funkční oddělení hodnocení rizik a řízení rizik a zřízení úřadu EFSA, který kladl důraz na špičkovou vědeckou úroveň, nezávislost, otevřenost, průhlednost a schopnost reagovat, což jsou i dnes hlavní hodnoty úřadu EFSA. Zatímco úřad EFSA převzal úlohu hodnotitele rizik, subjekty zabývající se řízením rizik v EU (Evropská komise, Evropský parlament a členské státy EU) si ponechaly kontrolu nad regulačním rozhodováním, politikou a prevencí a kontrolními opatřeními.

Klíčový aspekt úspěchu tohoto systému spočívá v aktivním zapojení a ve spolupráci se zúčastněnými stranami a partnery na evropské i vnitrostátní úrovni. Prostřednictvím svého poradního sboru úřad EFSA úzce spolupracuje s vnitrostátními orgány pro bezpečnost potravin v oblasti vědecké činnosti, shromažďování a sledování údajů a komunikace. Úřad také pořádá pravidelná setkání s organizacemi, které zastupují spotřebitele, výrobním odvětvím, ekologickými nevládními organizacemi a dalšími zúčastněnými stranami s cílem podpořit jejich zapojení do práce úřadu a pochopení jeho práce.

POTRAVINOVÝ ŘETĚZEC – OD POLE AŽ NA TALÍŘ

Evropský potravinový řetězec se neustále vyvíjí a působnost úřadu EFSA zahrnuje stále komplexnější počet oblastí týkajících se bezpečnosti potravinového řetězce: mimo jiné například nemoci přenášené potravou, kontaminující látky, zdraví a dobré životní podmínky zvířat, ochrana rostlin, výroba a distribuce potravin, inovace v potravinářském odvětví. Dnes se o poradenství, které úřad EFSA poskytuje subjektům zabývajícím se řízením rizik, opírá mnoho právních předpisů zavedených na ochranu evropských spotřebitelů před riziky souvisejícími s potravinami – od pole přes statek a výrobu až na talíř.

Pole a statek

Ochrana rostlin

■ Zemědělské plodiny představují podstatnou část našich dodávek potravin a krmiv. Úřad EFSA pomáhá chránit spotřebitele tím, že poskytuje vědecké poradenství, o které se opírá regulace bezpečného používání pesticidů a jiných přípravků na ochranu rostlin. Úřad pomohl EU posoudit stovky účinných látek používaných v pesticidech a stanovit společné vědecky podložené limity pro povolené hladiny reziduí v Evropě. Vědečtí pracovníci úřadu EFSA také hodnotí rizika, která pro zdraví rostlin včetně zemědělských plodin, a potažmo pro životní prostředí, představují škůdci a plevel.

Zvířata

■ Zdraví a dobré životní podmínky zvířat určených k produkci potravin (např. skotu, kuřat a prasat) během chovu, odchovu, přepravy a porážky mohou mít významné

důsledky pro lidské zdraví. Úřad EFSA posuzuje dopad, který mohou mít životní podmínky zvířat a zacházení s nimi na zdraví lidí i zvířat, včetně hospodářských subjektů.

Zvířata nebo produkty živočišného původu byly původcem přibližně 75 % nových onemocnění, která postihla člověka od roku 2000. Takzvané zoonózy jsou onemocnění, která mohou být na člověka přenesena zvířaty, a to i přes potraviny. Vědecké poradenství a shromažďování a sledování údajů ze strany úřadu EFSA přispěly k celounijní kampani pro kontrolu a snížení výskytu bakterií, jako jsou *Salmonella* a *Campylobacter*, které mohou infikovat potraviny, pokud jsou přítomny ve zvířatech. V důsledku toho se počet případů salmonelózy u člověka za dobu pěti let snížil o polovinu na 100 000, což podstatně zvýšilo ochranu spotřebitelů před takovýmito onemocněními přenášenými potravinami.

Úřad EFSA také hodnotí bezpečnost krmiv, která je důležitá pro zdraví zvířat, životní prostředí a bezpečnost potravin živočišného původu. Od zřízení úřadu EFSA v roce 2002 byla práce tohoto úřadu v rámci hodnocení a sledování rizik nepřerušujícím a pevným vodítkem podporujícím probíhající úsilí v oblasti řízení rizik, díky němuž došlo ke snížení počtu případů BSE u skotu hlášených v celé EU z několika tisíc počátkem prvního desetiletí 21. století na 44 v roce 2010.

Životní prostředí

■ Stále více se vyžaduje, aby úřad EFSA zohledňoval možný dopad potravinového řetězce na biologickou rozmanitost přírodních stanovišť rostlin a živočichů. Úřad například provádí hodnocení rizik geneticky modifikovaných plodin, jakož i pesticidů a přísad do krmiv používaných zemědělci pro životní prostředí. Úřad EFSA také hodnotí možná rizika kontaminujících látek z okolního

prostředí pro zdraví lidí a zvířat. Ovzduší, půda, voda a rostliny mohou být kontaminovány škodlivinami a látkami z okolního prostředí, například kovy v půdě nebo toxiny produkovanými určitými druhy hub. To může často být důsledek lidské činnosti, jako jsou průmyslové emise nebo výfukové plyny z automobilů. Lidé jim mohou být vystaveni z okolního prostředí nebo tak, že konzumují kontaminované potraviny či kontaminovanou vodu. Hromadění těchto látek v těle může v průběhu času vést ke škodlivým účinkům.

Z výroby až na talíř

Přeprava a skladování

■ Suroviny používané při výrobě potravin nebo zvířata a jatečně opracované maso při přepravě a skladování mohou být vystaveny potenciálním rizikům biologické infekce a chemické kontaminace. V nákladních kontejnerech používaných pro přepravu jedlých olejů nebo tuků mohou být například přítomna chemická rezidua z předchozích nákladů. Úřad EFSA hodnotí rizika takového kontaminace z kontaktu například se strojním zařízením, vozidly a obalovými materiály a subjektům zabývajícím se řízením rizik poskytuje vědecké poradenství týkající se možných opatření k omezení těchto rizik.

Příprava a výroba potravin

■ V Evropě je sice potravinářské odvětví regulováno s cílem chránit spotřebitele před potenciálními riziky spojenými s potravinami a krmivy, ale firmám je zároveň ponechán prostor pro inovace. Úřad posuzuje bezpečnost regulovaných složek potravin, jako jsou přídavné látky, látky určené k aromatizaci, enzymy a nutriční látky, s cílem podpořit subjekty zabývající se řízením rizik při schvalování jejich používání v potravinách. Úřad EFSA například posoudil tisíce látek určených k aromatizaci používaných v potravinách a do roku 2020 je naplánováno

provedení opětovného posouzení všech potravinářských přídatných látek schválených v EU před rokem 2009. Vědecké poradenství úřadu EFSA poskytuje informace pro rozhodování subjektů zabývajících se řízením rizik v otázkách bezpečnosti a povoleného používání těchto složek; v určitých případech byly některé látky určeny k aromatizaci a některé přídatné látky staženy z trhu EU v důsledku práce úřadu EFSA. Úřad také

hodnotí bezpečnost procesů potravinářské výroby (například recyklace plastů používaných v potravinových obalech) a pomocných látek používaných potravinářským průmyslem.

Inovace v potravinářském odvětví

■ Pokud jde o výběr, kvalitu, cenu, nutriční hodnotu a dostupnost, vyžadují dnešní spotřebitelé od potravin mnohem více než předchozí generace. Potravinářské odvětví na tyto potřeby týkající se výrobků a informací reagovalo inovacemi, a to prostřednictvím nových složek, technologií, potravinářských výrobků a související komunikace. Jako „hlídací pes“ bezpečnosti evropských potravin je úřad EFSA společně se svými partnery na evropské i vnitrostátní úrovni přímo zapojen do posuzování vědeckého základu těchto inovací, pokud jde o jejich bezpečnost a v některých případech i o jejich účinnost.

Například v oblasti biotechnologií vyžadovaly právní předpisy EU, aby úřad EFSA rozvíjel

komparativní přístup k hodnocení rizik pro zvážení potenciálního dopadu geneticky modifikovaných (GM) plodin nebo zvířat, který posuzuje jejich dopady v porovnání s tradičními geneticky nemodifikovanými ekvivalenty. Úřad také poskytuje vědecké poradenství v oblasti klonování a nových potravin a v současné době posuzuje nanotechnologie v rámci hodnocení rizik několika potravinářských výrobků, včetně přídatných látek a potravinových obalů.

Tvrzení týkající se přínosu potravin pro výživu nebo zdraví mohou poskytnout informace, které mohou pomoci spotřebitelům při výběru zdravé stravy. Úřad EFSA posuzuje vědecký základ těchto tvrzení, aby pomohl zajistit, že nejsou zavádějící. Do konce roku 2012 úřad EFSA posoudil více než 3 000 tvrzení týkajících se zdraví.

Spotřeba potravin

■ Oporou veškeré práce úřadu EFSA je ohromný pokrok, který byl učiněn v oblasti shromažďování údajů o trendech a zvyklostech týkajících se spotřeby potravin. Úřad EFSA nepřetržitě zvyšoval svou podporu shromažďování údajů a další vědecké spolupráce s členskými státy a na tyto činnosti v roce 2012 přidělil více než 9 milionů EUR. Tento pokrok nám pomáhá lépe pochopit, co jíme, a poskytuje informace pro práci úřadu jak v oblasti bezpečnosti potravin, tak v oblasti poradenství týkajícího se výživy, stravy a zdraví.

Vědecká práce úřadu EFSA také podporuje rozhodnutí o pokynech týkajících se výživy. Při stanovování referenčních hodnot pro příjem živin a energie zohledňuje poslední studie. Tyto hodnoty pomáhají orgánům veřejné moci

v členských státech stanovit doporučení v oblasti výživy a poskytovat praktické rady týkající se stravování.

V posledních desetiletích došlo k rozšíření škály materiálů a výrobků používaných v potravinových obalech, kontejnerech, nádobách a kuchyňských potřebách. Úřad hodnotí potenciální rizika související s používáním plastů, papíru, účinných a inteligentních látek, inkoustů a pryskyřic v materiálech, které přicházejí do styku s potravinami, včetně recyklovaných materiálů, před jejich schválením pro použití v EU.

Jak úřad EFSA pracuje

■ Úřad EFSA je řízen nezávislou správní radou, jejíž členové jsou jmenováni, aby jednali ve veřejném zájmu, a nezastupují žádnou vládu, organizaci ani odvětví. Patnáctičlenná správní rada sestavuje rozpočet úřadu EFSA a schvaluje roční pracovní program. Výkonný ředitel úřadu EFSA je právním zástupcem úřadu. Zodpovídá za veškeré provozní záležitosti, za personální zajištění úřadu a za přípravu ročního pracovního programu po konzultaci s Evropskou komisí, Evropským parlamentem a členskými státy EU.

Vědeckou práci úřadu EFSA vede jeho vědecký výbor a deset vědeckých komisí tvořených předními vědci ve svém oboru. Další odborníci se účastní pracovních skupin, pokud je zapotřebí specializovanějších znalostí. Vědecký výbor poskytuje poradenství v průřezových otázkách, zatímco komise provádějí hodnocení rizik a poskytují odborné poradenství v těchto konkrétních oblastech:

- **přísady a produkty nebo látky používané v krmivech pro zvířata,**
- **zdraví a dobré životní podmínky zvířat,**
- **biologická nebezpečí, včetně rizik souvisejících s BSE/TSE,**
- **kontaminující látky v potravinovém řetězci,**
- **dietetické výrobky, výživa a alergie,**
- **potravinářské přídatné látky a zdroje živin přidávané do potravin,**
- **materiály přicházející do styku s potravinami, enzymy, látky určené k aromatizaci a pomocné látky,**
- **geneticky modifikované organismy,**
- **zdraví rostlin,**
- **přípravky na ochranu rostlin a rezidua přípravků na ochranu rostlin.**

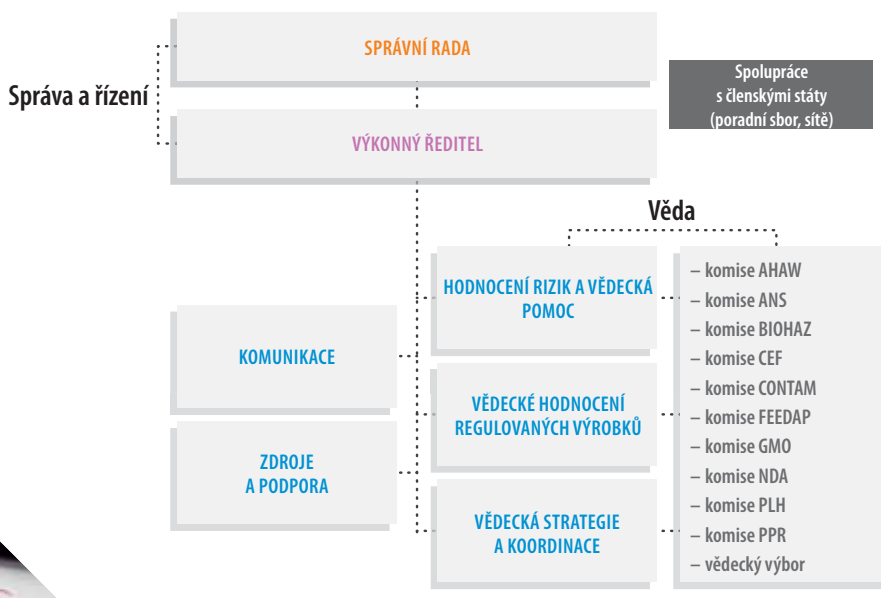
Vědecké poradenství odborníků úřadu EFSA je výsledkem kolektivního projednávání a rozhodování, v němž jsou si všichni členové rovni. Úřad také uplatňuje komplexní soubor vnitřních mechanismů a pracovních procesů

SCIENTIFIC OPINION
on chromium(III) lactate tri-hydrate added for nutritional purposes
Additives and Nutrient Sources
Food Safety Authority (EFSA)

Inten Sources added
m(III) lactate tri-hydrate
Safety of chrom
Pared to no se
chromium/
is provided
identifi
shoul
wo

pro zachování nezávislosti své vědecké práce, včetně náročných požadavků na prohlášení o zájmech.

Vysoce kvalifikovaní vědecktí zaměstnanci tří vědeckých ředitelství úřadu EFSA tyto skupiny podporují a v některých oblastech sami provádějí hodnocení, např. přezkum účinných látek používaných v pesticidech metodou *peer review*. Společně s vnitrostátními partnery hrají zaměstnanci úřadu EFSA zásadní úlohu také při harmonizaci a rozšiřování rozsahu činností týkajících se shromažďování a sledování údajů (například v oblasti spotřeby potravin, zoonóz, pesticidů, kontaminujících látek), které zlepšují kvalitu hodnocení rizik úřadu EFSA.

Úřad se řídí svou vědeckou strategií a díky znalostem svých odborníků a vazbám s vědeckými sítěmi a agenturami pro bezpečnost potravin po celém světě drží krok s mezinárodním vědeckým vývojem, včetně nových metodik a přelomových změn v hodnocení rizik.

Prostřednictvím svých činností v oblasti poskytování informací o rizicích úřad EFSA usiluje o zvyšování povědomí a další objasňování důsledků svých vědeckých hodnocení. Jak je uvedeno v jeho komunikační strategii, úřad tak činí prostřednictvím analýzy vnímání rizik spojených s potravinami mezi veřejností a prostřednictvím vysvětlování rizik souvisejících s potravinovým řetězcem a jejich zasazování do souvislostí. Spolupráce s hlavními aktéry, včetně vnitrostátních orgánů, zúčastněných stran a sdělovacích prostředků, úřadu EFSA pomáhá sdělovat důležité informace různým cílovým skupinám. Úřad také podporuje konzistentnost sdělení tím, že komunikační činnost koordinuje s dalšími subjekty pro hodnocení rizik a subjekty zabývajícími se řízením rizik, jako jsou Evropská komise a členské státy EU.

